

Vážený kolego,

rád bych tímto započal naši dopisovou štaci začínaje u tématu týkající se paradoxu jednání podle pravidla obsažené v díle pozdního Ludwiga Wittgensteina. Wittgenstein paradox ve svém díle *Filosofická zkoumání* překládá takto: *“Náš paradox byl takovýto: nějaké pravidlo by nemohlo určit žádný způsob jednání, protože s pravidlem je možno uvést ve shodu jakýkoliv způsob jednání. Odpověď” zněla: Jestliže se dá každý způsob jednání uvést s pravidlem ve shodu, pak se dá uvést i do rozporu s ním. Neexistovala by tudíž ani shoda, ani rozpor.”* (Wittgenstein:1993:102). Řízení se podle pravidla považuje za určitou praxi, která má své ukotvení právě v společenském lidském jednání. Wittgenstein taktéž uvádí, že *být přesvědčen*, že se řídíme dle pravidla není to stejné jako řídit se pravidlem tedy není praxí. Načež je zde tedy nemožnost řídit se pravidlem jen soukromě.

Není však určitá praxe právě tím, co se stává pravidlem? Vezměme si, že praxí stěhovavých ptáků je na zimu odlétat do teplých krajín. Onu migraci provádějí opakovaně každý rok a jelikož v tomto jednání spatřujeme vzorec, tak na něj můžeme vztahovat to, že se stává tato praxe pravidlem.

Dle mého názoru z praxí a zvyklostí vznikají pravidla, která mají za úkol vymezovat struktury jednání, tak aby to bylo výhodné pro společnost. Pravidla se stávají něčím, co dokáže uchopovat chaos a třídit jej do škatulek a tak se světem manipulovat. Proměna praxe do pravidla s sebou pak nese krásný dědičný materiál, který spatřuji jako jednu z hlavních složek socializace. Pravidla pak mají tendenci dřevěnět a držet svou vymezovací strukturu. Podobně jako, když se postaví srub. Svět se ovšem proměňuje a s tím musí i pravidla a pokud se budeme držet metafory srubu, tak buď na zeměnění pravidla můžeme jít se sekerou, abychom srub pravidel rozbily a přestali nebo jen lehce upravili. Ne pokaždé je nutné srub upravovat někdy se prostě rozpadne na prach, jelikož jeho dřevo ztrouchnivý.

V jazyce pak se zrovna v současné době objevuje zajímavá otázka rodového označení proměňující se v chápání genderu. Například: Používání odlišných osobních zájmen atd. Představme si tedy to, že vytvoříme další rod, dle kterého budeme skloňovat. Stačila by nám praxe k vytvoření pravidla, a nebo je potřeba pravidla, aby to mohlo přejít v praxi?

Zdroje:

Wittgenstein, Ludwig, Jiří Pechar, a Hana Blažejová. *Filosofická zkoumání*. 1. vyd.

Praha: Filosofický ústav AV ČR, 1993.